

Innspill til utredningen om KUNSTNERØKONOMI

Innledning

NOPA-medlemmer skriver ny musikk og nye sangtekster som er med på å gi landet vårt felleskap, identitet og solidaritet både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Musikk er et språk som krysser hjertegrenser. NOPAs organisasjonsarbeid, sammen med medlemmens verk er med på å gjøre Norge til en kulturnasjon. Vi bidrar til å skape identitet som nasjon i en globalisert verden.

NOPAs medlemmer teller i dag 850. Av disse er 90 tillitsvalgte. Siden august 2013 har vi fått 63 nye medlemmer. 20 % av dem er kvinner. Vi har en aktiv medlemsmasse som daglig preger norsk musikkliv.

Mandat

- Vurdere tiltak som kan bidra til å styrke næringspotensialet og etterspørselsperspektivet for kunstnerne.

Etterspørselen og næringspotensialet er allerede der. Vi ønsker ny musikk, nye sangtekster, nye låter. Vi vil ha musikkspill og musikaler i kulturhusene, musikk til hverdag, fest og sorg, i skoleverket, i kirkene, i bryllup og i korps, i samfunnshus og kulturhus, i radio og TV, i streamingtjenester, på YouTube og på Facebook. Vi vil ha norsk musikk når vi ønsker å markere oss som nasjon.

Det betyr at alle initiativ som kan styrke det første ledd i næringskjeden, dvs midler til den skapende prosessen, må styrkes. Til det trengs det flere arbeidsstipend og det er behov for å styrke fondsordningene for komponister og tekstforfattere. Den kreative kapitalen er uforløst. Vi må så for å høste, ikke bare flyte på gammel katalog.

Musikk og sangtekst må speile samtiden!

- Innhente oppdatert informasjon om kunstnerens inntekts- og næringsgrunnlag, deres bruk av stipendordninger og velferdsordninger samt peke på utfordringer som avdekkes i kartleggingen.

Medlemmene får sine inntekter via vederlag fra TONO, selskapet komponister og tekstforfattere eier og driver sammen. I tillegg kommer honorar for bestillingsverk og arrangering/instrumentering/studioproduksjon. Stipend fra Norsk Komponistfond, Tekstforfatterfondet, Komponistenes Vederlagsfond er midler komponister og tekstforfattere har bidratt til **selv**. Dette er fond avledet av TONO-inntekter og Kopinor-vederlag.

TONOvederlag

Til tross for TONOs økende inntekter, så ser vi at midlene skal fordeles på flere rettighetshavere og bare 30% av inntekten går til norske rettighetshavere.

Det er stor nedgang i vederlag for enkeltindividene. Streamingtjenestene gir inntekter, men kroner fra opptrykking og salg av CDér har blitt erstattet med digitale ører i streamingmodellene. Den ulovlige piratkopieringen er fortsatt et stort problem. TONOs tall viser at svært få av medlemmene har vederlag som tilsvarer en årsinntekt (ca 40). TONO har ca 25 000 rettighetshavere.

Fondet for lyd og bilde og Norwaco er en kompensasjon for lovlig privatkopiering og er også midler som kunstnerne selv initierer!

Nedgang i vederlag fra Kopinor.

Vederlaget til tekstforfattere og de som utgir notemateriell har gått dramatisk ned. Påstanden er at det ikke brukes så mye sangtekster i skoleverket som før. Vi mener bruken av sangtekst og noter har skalert opp, men at systemene i forbindelse med avregning ikke er tilpasset digital bruk. Kopinor kaller projisering i klasserom for fremføringsrettigheter i stedet for kopirettigheter, og derfor blir ikke projiseringen som erstatter fysiske kopier avregnet.

- Vurdere hvordan kunstnerpolitikken bør utvikles for å bidra til bredere økonomisk grunnlag for kunstnere; herunder stipender, vederlag, nærings- og inntektsgrunnlag.

Kringkasting

Vederlag for kringkasting har vært sentralt i inntekten til NOPAs medlemmer. Andre europeiske land har langt høyere krav til kringkastere for spilling av nasjonalt repertoar. I Norge spilles mye av det norske repertoaret på sen kveld/natt. Mye av repertoaret er dessuten "jingles". Utenlandsk repertoar er prioritert i norsk kringkasting, noe som har store ringvirkninger for tap av inntekt til norske rettighetshavere. Resultatet er at 70 % av TONOs inntekter går ut av landet til

utenlandske rettighetshavere. De store selskapene og det angloamerikanske repertoaret bruker tunge virkemidler for å ta markedsandeler i Norge. Det norske repertoaret taper terreng hvis ikke vi passer på. Det samme med mangfoldet. Musikkredaksjoner virker lite bevisst i sine valg av repertoar og lar seg bruke av de store utenlandske musikkmaskinene.

NOPA har stor tro på at publikum er interessert i det norske repertoaret. De må imidlertid få høre repertoaret på radio og TV på dag og kveldstid for å vite hva som er tilgjengelig. Streamingen speiler det som er kringkastet.

DAB-radio

Det må bli satt krav til aktører på DAB-nettet i forbindelse med spilling av nasjonalt repertoar. Norsk musikk vil tape ytterligere terreng hvis det ikke stilles krav. En høy norsk-andel vil gi store ringvirkninger inn i norsk musikkøkonomi!

Tekstforfatterne, altså de som ikke komponerer men bare jobber med tekst til musikk, har gjennom hele historien vært lavt prioritert med tanke på stipender. Det finnes ikke en egen post for tekstforfattere innen Statens Stipend. De eneste mulighetene for støtte til tekst til musikk er i Tekstutvalget i Fond for lyd og bilde, som har svært begrensede midler, og Tekstforfatterfondet, som de siste årene har fått beskåret sine inntekter på drastisk vis. Vi ber derfor om at det opprettes bedre stipendordninger for tekstforfattere.

Egne utdanningsressurser for tekstforfatterfaget er også et område vi ønsker det må satses på. Enten i form av langvarige innholdsrike kursopplegg, eller i regi av høyere utdanningsinstitusjoner det er naturlig å samarbeide med. Vi i NOPA er allerede i gang med å utarbeide et faglig fundament for slik utdanning,.

Nytt fond for utarbeidelse av musikaler

Vi har ny opera, kulturhus over hele landet, utendørs spel i sommerhalvåret. Det vil si mange og flotte arenaer for fremføring av norsk repertoar. I dag er dessverre hovedparten av fremførte musikaler utenlandske oversettelser. I Norge finnes det i sterke miljøer for å skape spennende verk ut fra en norsk kontekst, men dette er svært kapitalkrevende og kan ikke utelukkende være opp til private risikotakere.

- **Vurdere hvordan stipendordningene kan forenkles, effektiviseres og kvalitetssikres, samt vurdere balansen mellom stipend og vederlag.**

Statens bidrag til komponister og tekstforfattere er foreløpig minimal i forhold til de midler vi initierer selv. Det er en myte at vi lever på skattebetalerne!

Plateprodusenter kvier seg for å satses på materiale som ikke allerede har vist at det er salgbart. Vi ser en dreining over til "partymusikk" – lettjent og kortsiktig gevinst. Men lykkes vi å skape flere Alf Prøysen, Thorbjørn Egner, Kari Bremnes, Lillebjørn Nilsen, Ole Paus, DDE, DumDumBoys, Edvard Grieg mfl, så har vi alt å vinne på det.

En artistkarrieren er kort i forhold til levetiden på åndsverk. Sangene lever langt utover artistenes ramme. De blir stående gjennom generasjoner. De definerer oss som nasjon og har stor betydning både i glede og sorg i den enkeltes liv.

Flere statlige arbeidsstipend vil øke den kreative kapitalen. Det må satses på den skapende fasen. Det er første ledd i næringskjeden. Investeringene for staten vil være minimale i forhold til senere skatteinntekter.

Med tanke på kvalitetssikring kan NOPA foreslå medlemmer til fagutvalg. NOPA ønsker å fremheve viktigheten av at kunstnerne selv, komponistene og tekstforfatterne, sitter i komiteene som tildeler stipender. De har selv svært god oversikt over søkerne og søkerens utfordringer. Vi representerer det profesjonelle skapende miljøet. Vi har medlemmer fra alle populærmusikalske sjangre, medlemmer fra hele landet og de siste årene har mange kvinner meldt seg inn.

- Vurdere etablering av system som i større grad betaler kunstnere for kunstproduktet, ikke i forkant for å produsere kunst.

NOPA har alltid arbeidet hardt med dette, men det er viktig å forstå at man må så for å høste. Den skapende prosessen kommer først. Ingen inntjening før man har et produkt. Hvem vil investere?

Digital bruk av musikk utfordrer bærekraften i økonomien for opphavspersoner. Vi har opplevd at musikken vår (våre produkter) ble ulovlig tilgjengeliggjort. Salget av CD-er stupte som følge av piratkopiering, for det er vanskelig å konkurrere med noe som er gratis. Allikevel spilles det fortsatt inn ny musikk, og investeringene i forbindelse med innspilling er like store (innspillingen av en CD koster omtrent det samme som en bil). Vi er bekymret over utviklingen.

NOPA har gjort et betydelig arbeid i dialog med politikere angående opphavsrettslovgivningen. Vi har brukt våre internasjonale nettverk for å påvirke europeisk lovgivning i forbindelse med åndsverk, noe som har medført, arbeidstid, møter og reiseutgifter. På europeisk nivå arbeider vi gjennom ECSA European Composer and Songwriter Alliance, i Norden er vi tilknyttet Nordisk Populærautorunion og nasjonalt har vi samarbeidspartnere som Kunstnernettverket, FONONO, IFPI, GramArt, NA, NKF og MFO.

NOPA er nå i gang med forberedelsene til en rettssak, der endringene i Åndsverkloven for første gang skal prøves. Målet er å blokkere nettstedet som gir ulovlig tilgang til våre verk.

Litt historikk:

2001

NOPA involverte seg i de fleste initiativ ang nye forretningsmodeller for musikk på nett; bl.a. ved å gå inn som medier i Phonofile allerede i 2001, som var veldig tidlig på nett i verdensammenheng! Musikkfeltet har gått opp løypene med

forretningsmodeller som kan brukes for andre åndsverk (f eks film og e-bok).

2006 -2007

Kampanjen "Piracy kills music" var et samarbeid mellom platebransjen og utøverorganisasjonene for å motvirke piratkopiering.

2009

Kampanjen "Dele ikke stjele" der musikkbransjen, filmbransjen og litteraturfeltet samarbeidet, opphavspersoner stod sammen med utøvere og produsenter.

2013

Revidering i Åndsverkloven kommer endelig på plass. Loven åpner for at nettsteder som ulovlig tilbyr opphavsrettslig materiale kan blokkeres. Dette er foreløpig ikke prøvd for retten. NOPA har store utgifter til advokater og kommunikasjonsbyrå for å kjøre en prinsipiell sak i rettsapparatet som kan skape "presedens".

En effektiv håndheving av vår nye åndsverklov vil bidra tungt inn i lønnsomheten for komponister og tekstforfattere. Et pålegg til nettleverandører om å kompensere/ betale for innhold kan gi store inntekter til de som lager innholdet.

- Undersøke hvordan etterspørselsperspektivet kan styrkes og entreprenørskapet økes, herunder innkjøp, utstillings- og utsmykkingsoppdrag fra offentlige og private bestillere, tilrettelegging for kunstnere i etableringsfasen, innføring av skatteinsentiver, samt stimulere private galleristers virke og internasjonale arbeid.

Kultur moms

Staten tjener store penger på streaming, CD-salg, sangbøker og noter. NOPA foreslår en kultur moms som er lavere enn nivået i dag.

- Eventuelt vurdere tiltak brukt i andre land som kan ha overføringsverdi.

En del andre europeiske land valgte avgift på computer og lagringsmedier for å kompensere for kopieringen. Avgiftene går inn i fond som fordeles videre til nyskapning.

I Norge valgte man å ikke videreføre den tidligere avgiften som var på uinnspilte kassetter da nye lagringsmedier ble innført. Størrelsen på bevilgningen til FFLB kompenserer ikke for utstrakt digital bruk av åndsverk. Bevilgningen bør heves betraktelig. Hva med å innføre avgift på lagringsmedier?

Nettleverandørene tjener seg søkkrike på vårt kunstneriske bidrag. De tillater piratkopiering og tyveri av våre verk. De er markeds plass for tyvgods og tjener i

tillegg penger på det. Politikerne har ikke hjulpet oss i kampen. Hva med avgift ved bruk av nett som går til innholdsleverandørene? Kan nettleverandørene pålegges å sette av deler av sin inntekt til et kunstnerfond?

- Vurdere hvordan regelverket for selvstendig næringsdrivende kunstnere generelt kan forenkles og gründernes rettigheter styrkes (samarbeid med AD og FIN).

Styrke ordninger for enkeltpersonsforetak

NOPA mener det er av største betydning at man ser på hvordan regelverket for enkeltmannsforetak slår ut for kunstnere.

Skatt og pensjonsordninger for kunstnere må utredes

Frilanserne taper terreng i forhold til sosiale rettigheter. Et mangfold innen uttrykk, geografi og kjønn forutsetter ordninger som gjør at man kan opprettholde sitt arbeid selv om man ikke bor i store byer, får barn, blir syke eller arbeider med sjangre som ikke gir kortsiktig gevinst.

NOPA stiller gjerne opp dersom det er ønskelig med mer informasjon, eller utdyping av noen av forslagene vi har kommet med.

Oslo, 15. august 2014

Ingrid Kindem (sign.)
Styreleder NOPA
Mobil: +47 995 31 630

